

Nr 13.

Warszawa, dn. 20 czerwca 1936 r.

Ogóln: zbioru Nr 660.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 594-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

SPRAWOZDANIE z działalności Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w 1935 r.

I.

STATYSTYKA ZWIĄZKOWA.

Rok 1935 zaznaczył się dalszą nieznaczną poprawą sytuacji gospodarczej kraju. Nastąpiło zwiększenie stanu zatrudnienia w przemyśle, a co za tem idzie, wzrost produkcji przy bardzo jednak nieznacznem zwiększeniu obrotów.

Poniżej podajemy cyfry ogólnej ilości robotników, zatrudnionych w zakładach przemysłowych, liczących od 20 robotników wzwyż. Cyfry te wzięte zostały z „Wiadomości Statystycznych” Głównego Urzędu Statystycznego. Oznaczają one ilości robotników, zatrudnionych w grudniu każdego roku w każdym z wymienionych przemysłów przetwórczych.

lejących, które ze względu na swój charakter powinny być też zaliczone do przemysłu metalowego przetwórczego.

Stan zatrudnienia zwiększył się, jak widzimy, we wszystkich wyżej wymienionych przemysłach. W zestawieniu z rokiem 1934 największe zwiększenie zarysowało się w przemyśle budowlanym ok. 68%, drzewnym ok. 21% i metalowym ok. 16%.

W stosunku do roku 1928 najwyższy spadek zatrudnienia wykazuje w dalszym ciągu przemysł budowlany (69,9%), na drugim miejscu idzie przemysł spożywczy (46,6%), a na trzecim przemysł metalowy (32,1%).

Następne zestawienie obejmuje liczby robotników, pracujących w tymże czasie w poszczególnych przemysłach pełny tydzień:

Przemysł	Ilość wszystkich zatrudnionych:					Przemysł	Ilość pracujących pełny tydzień:				
	w r. 1928	w r. 1933	w r. 1934	w r. 1935	Rok 1935 w % r. 1928		w r. 1928	w r. 1933	w r. 1934	w r. 1935	Rok 1935 w % r. 1928
Włókienniczy	178.021	112.913	121.767	132.634	74,5	Włókienniczy	147.035	56.544	57.860	70.636	48,0
Metalowy	97.655	47.543	57.311	66.314	67,9	Metalowy	84.416	33.149	45.021	52.290	61,9
Spożywczy	81.362	40.972	39.746	43.427	53,4	Spożywczy	74.451	25.061	31.498	38.577	51,8
Drzewny	48.586	27.861	29.178	35.397	72,9	Chemiczny	30.193	20.308	21.566	25.176	83,4
Chemiczny	38.133	26.753	30.994	33.091	86,8	Drzewny	44.158	16.890	21.401	24.774	56,1
Papierniczy	13.598	10.273	12.305	12.405	91,2	Budowlany	29.025	4.433	6.142	9.771	33,7
Budowlany	32.854	6.727	5.868	9.882	30,1	Papierniczy	11.558	7.490	9.068	9.147	79,1

Jak widać z tego zestawienia, przemysł metalowy przetwórczy w 1935 roku zachował w dalszym ciągu swoje drugie miejsce co do ilości robotników nawet bez uwzględnienia warsztatów wojskowych i ko-

Pod tym względem również najbardziej ucierpiał przemysł budowlany, potem włókienniczy, spożywczy i drzewny. Przemysł metalowy jest tutaj dopiero na piątym miejscu.

W 1935 roku przemysł metalowy przetworzył 679 czynnych zakładów, zatrudniających 20 robotników i wyżej. Liczba robotników, zatrudnionych w fabrykach zrzeszonych w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych, wynosiła przeciętnie w 1935 roku 53.655.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych liczył w grudniu 1935 roku podobnie jak w roku ubiegłym 14 oddziałów i XII zasadniczych grup zawodowych.

Dawne grupy zawodowe uległy stopniowo różniczkowaniu, tak że w roku 1935 mamy następujące specjalne grupy, które w niżej podanej statystyce związkowej za rok sprawozdawczy zostały włączone do grup zasadniczych:

Grupa Fabryk Opakowań Blaszanych do Grupy Wyrobów Żelaznych,

Grupa Fabryk Rowerów do Grupy Maszynowej,

Grupa Producentów Narzędzi do Grupy Narzędzi i Wyrobów Precyzyjnych,

Grupa Wytwórni Obrabiarek do Grupy Maszynowej.

Oprócz tego w czerwcu 1935 roku powstała przy Związku nowa grupa, a mianowicie: Grupa Przemysłu Motoryzacyjnego, włączona w statystyce związkowej odpowiednio do grup: Maszynowej, Elektrotechnicznej, Wyrobów Precyzyjnych i Wyrobów Metalowych.

Niżej podane tablice, zestawione na podstawie liczb z ankiety dorocznej, przeprowadzonej przez Zarząd Związku wśród fabryk stowarzyszonych po upływie roku kalendarzowego, dają obraz stanu tych fabryk w końcu roku 1935.

Zaznaczyć musimy, że w roku sprawozdawczym przystąpiło do Związku kilka poważnych fabryk, zatrudniających łącznie średnio w 1935 r. około 10.000 robotników, wobec czego przy analizowaniu cyfr za rok 1935, w porównaniu z rokiem 1934, należy to uwzględnić i dopiero po odjęciu danych cyfrowych nowych fabryk członkowskich można je porównywać z cyframi za lata poprzednie

Tablica Nr. 1. Stan w dniu 31 grudnia 1935 r.

Nr.	Oddziały	Siedziba oddziału	Ilość				C) Średnia ilość robotników w 1 zakładzie	
			A) Zakładów		B) Robotników		1934	1935
			1934	1935	1934	1935		
1	Warszawski	Warszawa	102	111	11649	14517 <i>11255*)</i>	114	131
2	Podwarszawski	„	14	16	1633	3315 <i>2840</i>	117	207
3	Łódzko - Kaliski	Łódź	22	22	2556	2410 <i>2383</i>	116	110
4	Kujawsko - Płocki	Włocławek	7	7	335	538	48	77
5	Radomsko - Kielecki	Radom	18	16	4871	13075 <i>7448</i>	271	817
6	Dąbrowski	Sosnowiec	20	20	4627	5442	231	272
7	Lubelski	Lublin	4	5	752	321 <i>291</i>	188	64
8	Lwowski	Lwów	5	5	214	201	43	40
9	Krakowski	Kraków	6	6	1406	1851	234	308
10	Poznańsko - Pomorski	Poznań	23	22	4021	3829 <i>3785</i>	175	174
11	Cieszyński	Bielsko	14	14	2858	3161	204	226
12	Górnośląski	Katowice	8	9	2396	2418 <i>2219</i>	299	269
13	Gdański	Gdańsk	5	5	1180	1205	236	241
14	Kresowy		2	2	42	53	21	27
	R a z e m		250	260	38540	52336 <i>42672</i>	154	201

*) Liczby kursywą oznaczają ilości robotników z wyłączeniem fabryk członkowskich przybyłych w roku 1935.

Tablica Nr. 1 wykazuje liczbę robotników, zatrudnionych w zakładach związkowych, która wynosiła w końcu roku sprawozdawczego 52.336. Po odjęciu ilości robotników, zatrudnionych w fabrykach, które przystąpiły do Związku w roku sprawozdaw-

czym, wynosiła ona 42.672 wobec 38.540 w roku 1934. Zwiększenie zatrudnienia w stosunku do roku 1934 wynosi zatem 10,7%, podczas gdy w roku poprzednim w stosunku do roku 1933 stanowiło 16,3%.

Poniżej podajemy dla ilustracji kolejne liczby

zatrudnionych w fabrykach związkowych robotników z końca każdego z siedmiu lat ubiegłych:

Ilość robotników w fabrykach związkowych:

r. 1929	r. 1930	r. 1931	r. 1932	r. 1933	r. 1934	r. 1935
73.133	55.195	41.024	36.970	33.132	38.540	52.336
						bez nowych członków
						42.672

Spadek lub wzrost %-owy w stosunku do roku poprzedniego:

r. 1930	r. 1931	r. 1932	r. 1933	r. 1934	r. 1935
-24,5%	-25,7%	-9,9%	-10,4%	+16,3%	+10,7%

W stosunku do rekordowej liczby 83.631 zatrudnionych w 1928 r. liczba robotników 52.336 w 1935 r. stanowiła 63%. Średnia liczba robotników, zatrudnionych w fabrykach zrzeszonych w r. 1935, którą otrzymuje się z podziału sumy robotników ze wszystkich list płacy przez ilość list płacy w ciągu tego roku, wyniosła 53.655, a bez nowych członków 43.930, zatem w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 12,6%.

trudnienia nawet przy jednoczesnym spadku liczby zakładów w grupach maszyn i narzędzi rolniczych z 24 na 22 oraz drutu i gwoździ z 12 na 11. Największy wzrost liczby zatrudnionych robotników w r. 1935 w stosunku do roku poprzedniego wykazały grupy: maszyn i narzędzi rolniczych — o 45,5%, wyrobów metalowych o 41,7%, elektrotechniczna o 32%, drutu i gwoździ o 16,4%. Średnia liczba robotników, przypadająca na jedną fabrykę, podniosła się we wszystkich grupach z wyjątkiem Grupy Odlewni, w której ze 110 obniżyła się na 105 i Grupy Okrętowej; ogólnie dla wszystkich grup liczba ta wyniosła w roku sprawozdawczym 201.

Wzrost całkowitej ilości robotników o 10,7% w ciągu roku rozkładał się bardzo nierównomiernie na poszczególne oddziały Związku i poszczególne grupy zawodowe. Widzimy to z następujących zestawień wzrostu i spadku ilości robotników w liczbach procentowych:

Oddziały	Wzrost + Spadek --
Warszawski	- 3,5%
Podwarszawski	+74,0%

Tablica Nr. 2

Stan w dniu 31 grudnia 1935 r.

Nr.	Grupy	I l o ś ć				C) Średnia ilość robotników w 1 zakładzie	
		A) Zakładów		B) Robotników		1934	1935
		1934	1935	1934	1935		
I	Maszynowa	74	79	15101	16359 <i>14461*)</i>	204	207
II	Maszyn i narzędzi roln.	24	22	769	1119	32	51
III	Elektrotechniczna	12	14	1954	2632 <i>2580</i>	163	181
IV	Narzędzi i wyr. prec.	20	21	1562	1684 <i>1640</i>	78	81
V	Odlewni	25	26	2737	2737 <i>2722</i>	110	105
VI	Wyrobów kotlarskich	4	4	363	398	91	100
VII	Urządzeń zdrowotnych	3	3	279	284	93	95
VIII	Wyrobów żelaznych	39	39	6350	6816 <i>6617</i>	163	175
IX i X	Wyrobów metalowych	36	40	7568	18187 <i>10731</i>	210	455
XI	Drutu i gwoździ	12	11	1650	1920	138	175
XII	Okrętowa	1	1	207	200	207	200
R a z e m		250	260	38540	52336 <i>42672*)</i>	154	201

*) Liczby kursywą oznaczają ilości robotników z wyłączeniem fabryk członkowskich, przybyłych w roku 1935.

Tablica Nr. 2 podaje stan zatrudnienia w latach 1934 i 1935 pod względem ilości robotników w poszczególnych grupach zawodowych. Wykazuje ona w 1935 roku po odjęciu danych dla nowych członków we wszystkich grupach, z wyjątkiem Grupy Maszynowej, Odlewni i Okrętowej, w której stan zatrudnienia pozostał prawie bez zmiany, wzrost za-

Łódzko-Kaliski	- 6,8%
Kujawsko-Płocki	+60,6%
Radomsko-Kielecki	+52,9%
Dąbrowski	+17,6%
Lubelski	-61,3%
Lwowski	- 5,9%
Krakowski	+31,7%

Poznańsko-Pomorski	— 4,8%
Cieszyński	+10,6%
Górnośląski	— 7,4%
Gdański	+ 2,2%
Kresowy	+26,2%
	Ogółem +10,7%
<i>Grupy</i>	<i>Wzrost +</i> <i>Spadek —</i>
Maszynowa	— 4,2%
Maszyn i Narzędzi Rolniczych	+45,5%
Elektrotechniczna	+32,0%
Narzędzi i Wyrobów Precyzyjnych	+ 5,0%
Odlewni	— 0,5%
Wyrobów Kolarskich (wyłączn.)	+10,0%
Urządzeń Zdrowotnych	+ 2,0%
Wyrobów Żelaznych	+ 4,2%
Wyrobów Metalowych	+41,7%
Drutu i Gwoździ	+16,4%
Okrętowa	— 3,0%
	Ogółem +10,7%

Z tablicy Nr. 3 wynika, że przeciętnie w 1935 roku ogólny spadek faktycznego zatrudnienia w najbardziej miarodajnych fabrykach związkowych wyniósł, w porównaniu ze styczniem 1929 roku, 46,6%, co stanowi dalszą poprawę w stosunku do takiegoż spadku w roku 1934, określonego na 53,6%. Poprawę tę obserwujemy stopniowo w ciągu całego roku sprawozdawczego; zarysowuje się ona nadal najbardziej w grupie IV wyrobów precyzyjnych oraz w grupach V odlewni i IX wyrobów metalowych. Najgorzej w dalszym ciągu przedstawia się sytuacja w grupie maszyn i narzędzi rolniczych.

Tablica Nr. 4 jest zestawieniem szczegółowych danych z pierwszych dwóch tablic wykazującym podział terytorjalny i jednocześnie zawodowy Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych pod względem ilości fabryk (F) i robotników (R) w dniu 31 grudnia 1935 roku.

Widzimy z niej, że największym siedliskiem przemysłu metalowego przetwórczego w Polsce jest jej stolica Warszawa zarówno pod względem ilości

Tablica Nr. 3

Wskaźniki procentowe przepracowanych robotniko-godzin w fabr. P. Z. P. M. p/g. grup zawodowych.

Grupy zawodowe	Styczeń	Przeciętne roczne					
	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Maszynowa	100	70	56	47	37	40	46
Maszyn i narz. roln.	100	39	21	14	12	16	22
Elektrotechniczna	100	63	44	34	35	47	65
Narz. i wyr. precyz.	100	75	97	71	60	72	98
Odlewni	100	81	58	35	53	73	74
Wyrobów kolarskich (wyłącznie)	100	66	30	30	46	56	61
Urządzeń zdrowotnych	100	56	42	33	34	39	46
Wyrobów żelaznych	100	61	47	43	42	50	58
Wyrobów metalowych	100	95	83	63	53	64	74
Drutu i gwoździ	100	68	58	42	46	54	58
Ogółem przeciętnie	100	71,5	54,7	44,0	39,5	46,4	53,4

Drugim kryterjum do oceny stanu zatrudnienia jest ilość przepracowanych robotniko-godzin. Dane te dla roku 1935, dotyczące przemysłu metalowego przetwórczego, przedstawia tablica Nr. 3, która podaje przeciętną roczną przepracowanych przez fabryki związkowe w 1935 roku robotniko-godzin w %-ach stanu liczbowego ze stycznia 1929 roku, przyjętego za 100, według grup zawodowych. Wskaźniki procentowe zostały obliczone na podstawie danych, zawartych w kwestjonariuszach Głównego Urzędu Statystycznego, z których jeden egzemplarz fabryki nadsyłają pod adresem Związku.

zakładów, jak i ilości robotników, po niej następuje pod względem ilości robotników Oddział Radomsko-Kielecki, trzecie miejsce zajmuje Oddział Dąbrowski, czwarte Oddział Poznańsko-Pomorski, poczem idą kolejno Oddziały: Podwarszawski, Cieszyński, Górnośląski, Łódzko-Kaliski, Krakowski, Gdański, Kujawsko-Płocki, Lubelski, Lwowski i Kresowy. Co do ilości fabryk w poszczególnych okręgach kolejność ich jest trochę inna.

Najliczniejszą grupą pod względem ilości zakładów jest w dalszym ciągu grupa maszynowa, skupiająca się w Warszawie, natomiast co do ilości ro-

Tablica Nr. 4. Ilość fabryk zrzeszonych w P.Z.P.M. i ilość robotników w dniu 31 grudnia 1935 roku

Oddziały	1. Warszawski		2. Podwarszawski		3. Łódzko-Kaliski		4. Kujawsko-Piński		5. Radomsko-Kielecki		6. Dąbrowski		7. Lubelski		8. Lwowski		9. Krakowski		10. Poznańsko-Pomorski		11. Cieszyński		12. Górnośląski		13. Gdański		14. Kresowy		Razem		
	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	
I. Maszynowa . . .	34	4743	6	2385	12	1278	—	—	—	—	3	643	2	50	2	40	2	1179	5	1830	6	1095	5	1970	1	1113	1	33	79	16359	
II. Masz. i narz. roln.	—	—	5	269	—	—	5	168	2	54	1	30	3	271	1	86	—	—	—	5	241	—	—	—	—	—	—	—	—	22	1119
III. Elektrotechniczna .	8	1368	—	—	1	33	1	320	—	—	—	—	—	—	—	—	1	442	2	296	1	173	—	—	—	—	—	—	14	2632	
IV. Narz. i wyr. prec.	9	482	2	214	—	—	—	—	2	440	—	—	—	—	1	40	—	—	4	263	—	—	2	225	1	20	—	—	21	1684	
V. Odlewni	9	245	1	40	2	42	—	—	8	1279	2	71	—	—	—	—	—	—	1	840	2	200	—	—	—	1	20	—	—	26	2737
VI. Wyr. kotlarskich .	2	62	—	—	1	7	—	—	—	—	1	329	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	398	
VII. Urząd. zdrow.	2	224	—	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	284	
VIII. Wyr. żelazn.	18	1556	2	407	3	58	—	—	1	1232	7	1983	—	—	1	160	1	160	1	43	3	1136	1	199	2	42	—	—	39	6816	
IX—X. Wyr. metal. . .	25	5350	—	—	2	932	—	—	2	10050	2	1028	—	—	1	35	3	65	3	116	2	557	1	24	1	30	—	—	40	18187	
XI. Druku i gwoździ .	4	487	—	—	—	—	1	50	1	20	4	1358	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1920	
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	200	
Razem	111	14517	16	3315	22	2410	7	538	16	13075	20	5442	5	321	5	201	6	1851	22	3829	14	3161	9	2418	5	1205	2	53	260	52336	

Biblioteka P. Z. P. M. "Jedność" Zakład i Materiały

botników na pierwszym miejscu idzie grupa wyrobów metalowych, której głównym siedliskiem jest również Warszawa, a dopiero na drugim grupa maszynowa.

Następne miejsce pod względem ilości robotników zajmuje grupa wyrobów żelaznych z głównym siedliskiem w Oddziale Dąbrowskim.

Wielkość fabryk związkowych pod względem ilo-

czym, z podziałem na grupy zawodowe i oddziały terytorjalnie. W następnych dwóch tablicach tablica Nr. 7 wskazuje kolejność wysokości obrotów w roku 1935 podług oddziałów, zaś tablica Nr. 8 — taką kolejność podług grup zawodowych.

Przeglądając cyfry obrotów tych tablic widzimy, że obrót roczny wszystkich fabryk zrzeszonych

— Wielkość fabryk pod względem ilości zatrudnionych robotników

Tablica Nr. 5

Fabryki z ilością robotników	O d d z i a ł y														O g o ł e m
	1. Warszaw- ski	2. Podwarsza- wski	3. Łódzko- Kaliski	4. Kujawsko- Płocki	5. Radomsko- Kielecki	6. Dąbrowski	7. Lubelski	8. Lwowski	9. Krakowski	10. Poznańsko- Pomorski	11. Cieszyński	12. Górnośląski	13. Gdański	14. Kresowy	
Nieczynne 0	5	1	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	11
do 50	49	6	11	3	5	2	4	3	1	11	1	2	4	2	104
51 — 100	23	2	3	2	3	3	—	—	1	1	5	2	—	—	45
101 — 200	21	4	1	—	1	5	—	1	1	7	2	3	—	—	46
201 — 300	6	1	2	—	1	3	1	—	—	1	2	—	—	—	17
301 — 400	2	1	1	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	10
401 — 500	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
501 — 600	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	—	4
601 — 700	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
701 — 800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
801 — 900	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	2	—	—	6
901 — 1000	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
1001 — 1500	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6
1501 — 2000	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
powyżej — 2000	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	111	16	22	7	16	20	5	5	6	22	14	9	5	2	260

ści zatrudnionych w nich robotników w dniu 31 grudnia 1935 roku ilustruje tablica Nr. 5. Wskazuje ona, że fabryk zatrudniających powyżej 2.000 robotników było 2, z czego 1 przystąpiła do Związku w roku sprawozdawczym (w roku 1934 nie było wcale). Powyżej 1501 — 2000 robotników zatrudniały, podobnie jak w roku poprzednim 2 fabryki. Powyżej 1001 — 1500 robotników zatrudniało 6 fabryk w roku 1934 — 5 fabryk). Na 260 fabryk zrzeszonych było zatem w roku sprawozdawczym 10 fabryk, zatrudniających powyżej 1000 robotników w każdej z nich (w 1934 roku było takich fabryk — 7); fabryk zatrudniających powyżej 100 robotników, było 100 (w r. 1934 — 86); o ilości robotników do 100 włącznie było 149 (w r. 1934 — 156); fabryk nieczynnych było w 1935 r. — 11 (w 1934 roku — 8).

Tablica Nr. 6 zawiera dane o obrotach w tysiącach złotych, osiągniętych przez fabryki związkowe ze sprzedaży swoich wyrobów w roku sprawozdaw-

wyniósł w 1935 r. 448.385.000 złotych, a po odjęciu sumy obrotu nowych członków — zł. 377.588.000.—, podczas gdy w r. 1934 obrót wyniósł zł. 364.659.000.—, co stanowi 3,5% więcej. Wzrost obrotów w r. 1934 w stosunku do roku 1933 wyniósł 11,9%.

Średni obrót roczny na 1 robotnika w całym przemyśle metalowym wyniósł w r. 1935 około 8.600 złotych, podczas gdy w roku 1934 wypadło średnio około 9.500 złotych.

W roku sprawozdawczym zwiększyła się przeszło dwukrotnie, w porównaniu z rokiem poprzednim, ilość strajków w fabrykach metalowych, zrzeszonych w Związku. Czas trwania strajków wyniósł ogółem w 24 zakładach 338 dni, przyczem suma straconych dni roboczych wyniosła 47.858. Jeśli wyłączymy z tej liczby strajki jednodniowe, które miały miejsce w 8 fabrykach, to otrzymamy: 16 zakładów — 330 dni i suma straconych dni roboczych — 44.625, podczas gdy w roku 1934 strajki miały miejsce tylko

Tablica Nr. 6.

Obroty w tysiącach złotych w roku 1935, osiągnięte przez fabryki związkowe ze sprzedaży swoich wyrobów

Grupy zawodowe	O d d z i a ł y														R a z e m
	1. Warszawski	2. Podwarszawski	3. Łódzko-Kaliski	4. Kujawsko-Płocki	5. Radomsko-Kielecki	6. Dąbrowski	7. Lubelski	8. Lwowski	9. Krakowski	10. Poznańsko-Pomorski	11. Cieszyński	12. Górnośląski	13. Gdański	14. Kresowy	
I. Maszynowa	35764	13490	11820	—	—	5183	383	306	14032	14174	7428	12533	8357	245	123715
II. Masz. i narz. roln.	—	1078	—	922	488	270	1932	863	—	2053	—	—	—	—	7606
III. Elektrotechniczna	32739	—	223	6487	—	—	—	—	6896	4753	—	—	—	—	51098
IV. Narz. i wyr. prec.	6259	1116	—	—	2190	—	—	358	—	1728	—	2014	179	—	13844
V. Odlewni	2401	166	281	—	8914	406	—	—	—	7018	2559	—	—	125	21870
VI. Wyr. kolarskich	478	—	74	—	—	3615	—	—	—	—	—	—	—	—	4167
VII. Urząd. zdrow.	3354	—	846	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4200
VIII. Wyr. żelazn.	12603	1869	1406	—	6261	16922	—	—	1192	322	10487	2123	314	—	53499
IX—X. Wyr. metal.	63385	—	8373	—	56401	4904	—	300	167	1864	9528	1796	257	—	146975
XI. Drotu i gwoździ	6817	—	—	513	205	12158	—	—	—	—	—	—	—	—	19693
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1718	—	—	—	—	1718
R a z e m	163800	17719	23023	7922	74459	43458	2315	1827	22287	33630	30002	18466	9107	370	448385

Tablica Nr. 7.

Nr.	Oddziały	Obrót w tysiącach złotych	
		1934	1935
1	Warszawski	138566	163800 <i>131602*)</i>
2	Radomsko — Kielecki	38544	74459 <i>41879</i>
3	Dąbrowski	37058	43458
4	Poznańsko — Pomorski	28189	33630 <i>33287</i>
5	Cieszyński	30410	30002
6	Łódzko — Kaliski	19861	23023 <i>22707</i>
7	Krakowski	17257	22287
8	Górnośląski	25065	18466 <i>16343</i>
9	Podwarszawski	7519	17719 <i>14712</i>
10	Gdański	10180	9107
11	Kujawsko — Płocki	3098	7922
12	Lubelski	6614	2315 <i>2085</i>
13	Lwowski	1628	1827
14	Kresowy	670	370
R a z e m		364659	448385 <i>377588*)</i>

Tablica Nr. 8.

Nr.	Nazwa grupy	Obrót w tysiącach złotych	
		1934	1935
1	Wyrobów metalowych	84374	146975 <i>92775*)</i>
2	Maszynowa	140517	123715 <i>109957</i>
3	Wyrobów żelaznych	47218	53499 <i>51376</i>
4	Elektrotechniczna	25969	51098 <i>51010</i>
5	Odlewni	20937	21870 <i>21585</i>
6	Drotu i gwoździ	18758	19693
7	Narzędzi i wyr. precyz.	12325	13844 <i>13501</i>
8	Maszyn i narzędzi roln.	5632	7606
9	Urządzeń zdrowotnych	3726	4200
10	Wyrobów kotlarskich	4616	4167
11	Okrętowa	584	1718
O g ó ł e m		364659	448385 <i>377588*)</i>

*) Liczby kursywą oznaczają sumę obrotu z pominięciem fabryk członkowskich, przybyłych w roku sprawozdawczym.

*) Liczby kursywą oznaczają sumę obrotu z pominięciem fabryk członkowskich, przybyłych w roku sprawozdawczym.

w 11 zakładach i trwały ogółem 124 dni, przyczem suma straconych dni roboczych wyniosła — 20.527. Odnośne dane dla lat ubiegłych przedstawiają się następująco:

Rok	Ilość straconych dni roboczych
1929	167.623
1930	48.558
1931	6.049
1932	24.601
1933	18.256
1934	20.527
1935	44.625

Oddziały	Suma podatku od obrotu w tys. zł.			
	r. 1929	r. 1933	r. 1934	r. 1935
1. Warszawski	7.814	3.558	3.114	2.746
2. Radomsko-Kielecki	2.341	706	1.006	1.195
3. Dąbrowski	2.617	752	879	859
4. Poznańsko-Pomorski	2.792	651	622	628
5. Cieszyński	1.185	452	558	461
6. Podwarszawski	416	255	207	395
7. Łódzko-Kaliski	952	376	490	384
8. Górnośląski	1.070	365	381	384
9. Krakowski	1.371	437	414	359
10. Kujawsko-Płocki	442	52	59	68

Tablica Nr. 9. Bezczynność z powodu braku zamówień.

Oddziały	A) Ilość zakładów, które odpowiedziały na ankiety	B) Średnia liczba robotników w tych zakładach	C) Suma straconych dni roboczych	D) Średnia ilość dniówek straconych na 1-go robotnika	E) Stosunek procentowy dni straconych do 290 dni roboczych w roku
1 Warszawski	93	13888	51717	3,7	1,3
2 Podwarszawski	13	3100	17736	5,7	2,0
3 Łódzko - Kaliski	17	2384	9734	4,1	1,4
4 Kujawsko - Płocki	3	152	8410	55,3	19,1
5 Radomsko - Kielecki	12	12798	167071	13,1	4,5
6 Dąbrowski	19	5506	63304	11,5	4,0
7 Lubelski	2	30	238	7,9	2,7
8 Lwowski	1	102	—	—	—
9 Krakowski	6	2085	60792	29,1	10,1
10 Poznańsko - Pomorski	20	4243	26970	6,3	2,2
11 Cieszyński	12	3257	13034	4,0	1,4
12 Górnośląski	3	425	—	—	—
13 Gdański	2	1113	—	—	—
14 Kresowy	1	32	—	—	—
Ogółem	205	49115	419006	8,5	2,9

Tablica Nr. 9 wykazuje stratę dniówek roboczych w ciągu 1935 r. z powodu braku zamówień. Strata ta wyniosła 419-006 dni roboczych, wobec takiejże straty w r. 1934 — 440.468 dni roboczych.

Tablica Nr. 10 podaje wysokość podatku przemysłowego od obrotu, przypadającą za rok 1935 od fabryk zrzeszonych w oddziałach i grupach P.Z.P.M. Ogólna suma tego podatku wyniosła 8.523.000 złotych, z czego fabryki wpłaciły 7.564-000 złotych. (Tablica Nr. 10-a).

Kwoty wpłacone z tytułu podatku od obrotu w poszczególnych oddziałach i grupach Związku, w roku sprawozdawczym, w porównaniu z latami 1929, 1933 i 1934 podają następujące dwa zestawienia, ułożone dla r. 1935 według kolejności wysokości wpłaconych sum:

11. Lubelski	443	166	176	43
12. Lwowski	242	53	50	35
13. Kresowy	—	—	14	7

Grupy	Suma podatku od obrotu w tys. zł.			
	r. 1929	r. 1933	r. 1934	r. 1935
1. Wyrobów metalow.	3.300	1.239	1.732	2.379
2. Maszynowa	11.309	3.507	2.965	1.978
3. Wyrobów żelazn.	2.582	1.049	1.084	1.010
4. Elektrotechniczna	1.096	541	585	847
5. Odlewni	1.302	396	483	394
6. Drutu i Gwoździ	762	455	428	338
7. Narz. i wyr. precyz.	256	338	353	290
8. Maszyn i narz. roln.	1.224	119	163	146
9. Wyrob. kotlarskich	520	94	98	80
10. Urządztw. zdrowotnych	339	85	79	74
11. Okrętowa	—	—	—	28

Tablica Nr. 10.

Wysokość podatku przemysłowego od obrotu przypadająca za rok 1935.
(w tysiącach złotych).

Grupy zawodowe	O d d z i a ł y														R a z e m
	1. Warszawski	2. Podwar-szawski	3. Łódzko-Kaliski	4. Kujawsko-Płocki	5. Radomsko-Kielecki	6. Dąbrowski	7. Lubelski	8. Lwowski	9. Krakowski	10. Poznańsko-Pomorski	11. Cieszyński	12. Górnośląski	13. Gdański	14. Kresowy	
I. Maszynowa . . .	742	337	209	—	—	116	8	6	227	263	84	323	—	5	2320
II. Masz. i narz. roln.	—	23	—	19	12	3	41	19	—	39	—	—	—	—	156
III. Elektrotechniczna .	590	—	6	51	—	—	—	—	146	109	—	—	—	—	902
IV. Narz. i wyr. prec.	140	26	—	—	68	—	—	6	—	10	—	36	—	—	286
V. Odlewni	41	2	5	—	181	7	—	—	—	121	42	—	—	3	402
VI. Wyr. kotlarskich .	8	—	1	—	—	71	—	—	—	—	—	—	—	—	80
VII. Urząd. zdrow. .	66	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76
VIII. Wyrob. żelazn. .	251	40	29	—	97	384	—	—	14	7	204	37	—	—	1063
IX—X. Wyr. metal. . .	1146	—	138	—	1215	141	—	6	3	30	139	36	—	—	2854
XI. Drotu i gwoździ .	109	—	—	8	3	232	—	—	—	—	—	—	—	—	352
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	—	—	—	—	32
Razem . . .	3093	428	398	78	1576	954	49	37	390	611	469	432	—	8	8523

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI
Biblioteka F. M. „Ursus”

Tablica Nr. 10-a.

Wysokość podatku przemysłowego od obrotu wpłacona w 1935 r.
(w tysiącach złotych).

Grupy zawodowe	O d d z i a ł y														R a z e m
	1. Warszawski	2. Podwar-szawski	3. Łódzko-Kaliski	4. Kujawsko-Płocki	5. Radomsko-Kielecki	6. Dąbrowski	7. Lubelski	8. Lwowski	9. Krakowski	10. Poznańsko-Pomorski	11. Cieszyński	12. Górnośląski	13. Gdański	14. Kresowy	
I. Maszynowa . . .	547	304	200	—	—	88	7	6	199	260	82	281	—	4	1978
II. Masz. i narz. roln.	—	25	—	16	12	3	36	18	—	36	—	—	—	—	146
III. Elektrotechniczna .	542	—	5	45	—	—	—	—	146	109	—	—	—	—	847
IV. Narz. i wyr. prec.	128	26	—	—	60	—	—	6	—	39	—	31	—	—	290
V. Odlewni	46	2	5	—	172	7	—	—	—	122	37	—	—	3	394
VI. Wyr. kotlarskich .	8	—	1	—	—	71	—	—	—	—	—	—	—	—	80
VII. Urząd. zdrow. .	66	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74
VIII. Wyrob. żelazn. .	227	38	27	—	117	342	—	—	13	6	204	36	—	—	1010
IX—X. Wyr. metal. . .	1078	—	138	—	831	124	—	5	1	28	138	36	—	—	2379
XI. Drotu i gwoździ .	104	—	—	7	3	224	—	—	—	—	—	—	—	—	338
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	—	—	—	—	28
Razem . . .	2746	395	384	68	1195	859	43	35	359	628	461	384	—	7	7564

Tablica Nr. 11 podaje sumy wpłacone przez fabryki związkowe w r. 1935 do Ubezpieczalni Społecznej za pracowników umysłowych, przyczem zawiera ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i na wypadek braku pracy. Obejmuje ona obie części wpłat t. j. zarówno sumy należne od pracodawców, jak i sumy przypadające od pracowników. Sumy te wyniosły łącznie w roku sprawozdawczym 4.917.000 złotych.

Tablica Nr. 12 podaje sumy wpłacone przez fabryki związkowe w roku 1935 do Ubezpieczalni Społecznej oraz do Funduszu Bezrobocia za robotników, przyczem obejmuje: ubezpieczenie chorobowe, emerytalne, od nieszczęśliwych wypadków oraz od bez-

robocia. Liczby oznaczają również obie części wpłat od przedsiębiorstw i robotników łącznie. Wpłaty te wyniosły w roku sprawozdawczym 10.890.000 złotych.

Tablica Nr. 13 podaje sumy wpłat na Fundusz Pracy, które wyniosły w roku sprawozdawczym 2.610.000 złotych.

W sumie wszystkie ubezpieczenia społeczne kosztowały fabryki związkowe w roku sprawozdawczym 18.417.000 złotych (Tablica Nr. 14), a z wyłączeniem nowych członków 14.985.000 zł. W roku 1934 ubezpieczenia społeczne wyniosły sumę 15.934.000zł., a zatem świadczenia socjalne w roku sprawozdawczym obniżyły się o 6%.

Tablica Nr. 11.

Składki do Ubezpieczalni Społecznej za pracowników umysłowych, wpłacone przez fabryki związkowe w roku 1935 (w tysiącach złotych) *)

Grupy zawodowe	O d d z i a ł y														R a z e m
	1. Warszawski	2. Podwarszawski	3. Łódzko-Kabli	4. Kujawsko-Płocki	5. Radomsko-Kielecki	6. Dąbrowski	7. Lubelski	8. Lwowski	9. Krakowski	10. Poznańsko-Pomorski	11. Cieszyński	12. Górnośląski	13. Gdański	14. Kresowy	
I. Maszynowa	676	127	110	—	—	50	3	1	190	203	24	99	123	—	1606
II. Masz. i narz. roln.	—	10	—	10	—	1	4	11	—	33	—	—	—	—	69
III. Elektrotechniczna .	276	—	7	167	—	—	—	—	65	42	13	—	—	—	570
IV. Narz. i wyr. prec.	81	6	—	—	63	—	—	1	—	15	—	15	—	—	181
V. Odlewni	15	1	3	—	74	1	—	—	—	50	24	—	—	—	168
VI. Wyr. kotlarskich .	5	—	—	—	—	78	—	—	—	—	—	—	—	—	83
VII. Urząd. zdrow. .	41	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43
VIII. Wyr. żelazn. .	110	15	14	—	49	152	—	—	8	1	120	18	—	—	487
IX—X. Wyr. metal. . .	535	—	36	—	902	29	—	1	—	10	58	8	—	—	1579
XI. Drutu i gwoździ .	35	—	—	3	—	78	—	—	—	—	—	—	—	—	116
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	15
Razem	1774	159	172	180	1088	389	7	14	263	369	239	140	123	—	4917

*) Tablica obejmuje: ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i na wypadek braku pracy. Liczby oznaczają obie części wpłat — od przedsiębiorstw i pracowników — razem.

II.

WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW P.Z.P.M.
WŁADZE ZWIĄZKU. POSIEDZENIA RADY
I ZARZĄDU.

W dniu 13 czerwca odbyło się doroczne Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków P.Z.P.M., na którym złożono sprawozdanie z działalności Związku za rok 1934, przyjęto do wiadomości protokół Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzono bilans i rachunek wpływów i wydatków za 1934 rok. Prócz tego na Zgromadzeniu dokonano wyboru 17 członków Ra-

dy na miejsce ustępujących oraz zmarłych, jak również dokonano wyboru 5 członków Komisji Rewizyjnej. Poza tem zatwierdzono wniosek Zarządu i Rady w sprawie urządzenia Wystawy Przemysłu Metalowego Przetwórczego w 1936 roku w Warszawie oraz powołano do życia Tymczasowy Komitet Organizacyjny Wystawy, w skład którego weszli z ramienia Zarządu Związku pp. Piotr Drzewiecki i Antoni Dunin oraz 2-ch przedstawicieli S.I.M.P.

Poza tem w roku sprawozdawczym odbyły się dwa Nadzwyczajne Walne Zgromadzenia członków Związku. Pierwsze 25 listopada, na którym dokonano uzupełniającego wyboru Rady do Izby Przemysłowo-

Tablica Nr. 12.

Składki do Ubezpieczalni Społecznej oraz do Funduszu Bezrobocia za robotników, wpłacone przez fabryki związkowe w roku 1935 (w tysiącach złotych) *)

Grupy zawodowe	O d d z i a ł y														R a z e m
	1. Warszawski	2. Podwar-szawski	3. Łódzko-Kaliski	4. Kujawsko-Płocki	5. Radomsko-Kielecki	6. Dąbrowski	7. Lubelski	8. Lwowski	9. Krakowski	10. Poznańsko-Pomorski	11. Cieszyński	12. Górnośląski	13. Gdański	14. Kresowy	
I. Maszynowa . . .	1279	582	276	—	—	138	11	6	352	541	193	254	305	4	3941
II. Masz. i narz. roln.	—	20	—	17	9	5	55	19	—	48	—	—	—	—	173
III. Elektrotechniczna .	295	—	6	109	—	—	—	—	67	53	20	—	—	—	550
IV. Narz. i wyr. prec.	124	19	—	—	65	—	—	6	—	39	—	38	1	—	292
V. Odlewni	70	7	10	—	224	7	—	—	—	160	45	—	—	2	525
VI. Wyr. kotlarskich .	11	—	—	—	—	53	—	—	—	—	—	—	—	—	64
VII. Urząd. zdrow. .	46	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
VIII. Wyrob. żelazn. .	350	49	19	—	127	317	—	—	24	6	250	49	2	—	1193
IX—X. Wyr. metal. . .	1336	—	235	—	1872	100	—	6	6	38	147	6	2	—	3748
XI. Drutu i gwoździ .	116	—	—	11	2	169	—	—	—	—	—	—	—	—	298
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	—	—	—	—	48
Razem	3627	677	558	137	2299	789	66	37	449	933	655	347	310	6	10890

*) Tablica obejmuje: ubezpieczenie chorobowe, emerytalne, od nieszczęśliwych wypadków i na wypadek braku pracy. Liczby oznaczają obie części wpłat — od przedsiębiorstw i robotników — razem.

Tablica Nr. 13.

Składki na Fundusz Pracy, wpłacone przez fabryki związkowe w roku 1935 (w tysiącach złotych)

Grupy zawodowe	O d d z i a ł y														R a z e m
	1. Warszawski	2. Podwar-szawski	3. Łódzko-Kaliski	4. Kujawsko-Płocki	5. Radomsko-Kielecki	6. Dąbrowski	7. Lubelski	8. Lwowski	9. Krakowski	10. Poznańsko-Pomorski	11. Cieszyński	12. Górnośląski	13. Gdański	14. Kresowy	
I. Maszynowa	308	115	71	—	—	28	2	1	74	104	45	68	—	2	818
II. Masz. i narz. roln.	—	1	—	8	2	1	8	3	—	10	—	—	—	—	33
III. Elektrotechniczna .	114	—	1	48	—	—	—	—	32	15	3	—	—	—	213
IV. Narz. i wyr. prec.	27	4	—	—	31	—	—	1	—	9	—	11	—	—	83
V. Odlewni	17	—	3	—	45	1	—	—	—	60	13	—	—	1	140
VI. Wyr. kotlarskich .	3	—	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	24
VII. Urząd. zdrow. .	20	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
VIII. Wyrob. żelazn. .	69	11	3	—	31	99	—	—	6	1	63	13	—	—	296
IX—X. Wyr. metal. . .	361	—	44	—	446	18	—	1	1	7	33	2	—	—	913
XI. Drutu i gwoździ .	23	—	—	2	1	34	—	—	—	—	—	—	—	—	60
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	8
Razem	942	131	124	58	556	202	10	6	113	214	157	94	—	3	2610

Tablica Nr. 14.

Ubezpieczenia Społeczne wpłacone ogółem przez fabryki związkowe w roku 1935 (w tysiącach złotych)

Grupy zawodowe	O d d z i a ł y														R a z e m
	1. Warszawski	2. Podwar-szawski	3. Łódzko-Kaliski	4. Kutawsko-Płocki	5. Radomsko-Kielecki	6. Dąbrowski	7. Lubelski	8. Lwowski	9. Krakowski	10. Poznańsko-Pomorski	11. Cieszyński	12. Górnośląski	13. Gdaniński	14. Kresowy	
I. Maszynowa . . .	2263	824	457	—	—	216	16	8	616	848	262	421	428	6	6365
II. Masz. i narz. roln.	—	31	—	35	11	7	67	33	—	91	—	—	—	—	275
III. Elektrotechniczna	685	—	14	324	—	—	—	—	164	110	36	—	—	—	1333
IV. Narz. i wyr. prec.	232	29	—	—	159	—	—	8	—	63	—	64	1	—	556
V. Odlewni	102	8	16	—	343	9	—	—	—	270	82	—	—	3	833
VI. Wyr. kotlarskich .	19	—	—	—	—	152	—	—	—	—	—	—	—	—	171
VII. Urząd. zdrow. . .	107	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	123
VIII. Wyrob. żelazn. .	529	75	36	—	207	568	—	—	38	8	433	80	2	—	1976
IX—X. Wyr. metal. . .	2232	—	315	—	3220	147	—	8	7	55	238	16	2	—	6240
XI. Drotu i gwoździ .	174	—	—	16	3	281	—	—	—	—	—	—	—	—	474
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	—	—	—	—	71
Razem	6343	967	854	375	3943	1380	83	57	825	1516	1051	581	433	9	18417

Handlowej w Warszawie w osobie p. Gustawa Włodka.

Drugie w dniu 20 grudnia, na którym omówiono działalność Związku w 1935 r. oraz zatwierdzono preliminarz budżetowy na 1936 rok.

Władze Związku. Wybory uzupełniające członków Rady na miejsce ustępujących po 3-letniej kadencji, dokonane przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie w dn. 13 czerwca 1935 r., stosownie do art. 4 Statutu Związku, ustaliły skład Rady P.Z.P.M. na rok 1935/36, jak wskazuje niżej zamieszczona lista, w której nazwiska członków Rady są uszeregowane w/g lat wyboru, ze wskazaniem przy każdym siedziby zakładów przemysłowych, reprezentowanych przez poszczególnych członków Rady. Reprezentacja w Radzie poszczególnych ośrodków przemysłu metalowego uwzględnia jak i przedtem, znaczenie tych ośrodków na podstawie ilości zatrudnionych robotników i zróżniczkowanie przemysłu metalowego według grup zawodowych w skupieniach terytorjalnych.

Członkowie Rady na rok 1935/36.

Z wyboru 1933 r.

1. Banachiewicz Ignacy — Zawiercie,
2. Czajkowski Wacław — Warszawa,
3. Darowski Ludwik — Sosnowiec,
4. Górski Mieczysław — Warszawa,
5. Jagodziński Zbigniew — Grudziądz,
6. Kwieciński Otmar — Kielce,
7. Kręglewski Adam — Poznań,
8. Mirowski Józef — Kraków,

9. Piotrowski Jan — Warszawa,
10. Soroko Mieczysław — Warszawa,
11. Surzycki Stanisław — Katowice,
12. Włodek Gustaw — Mińsk Mazowiecki,

Z wyboru 1934 r.

13. Ambrożewicz Stanisław — Warszawa,
14. Dangel Józef — Katowice,
15. Dębicki Janusz — Zgoda,
16. Dowkont Andrzej — Warszawa,
17. Drzewiecki Piotr — Warszawa,
18. Dunin-Ślepsć Antoni — Gdynia,
19. Jankowski Maksymiljan — Bydgoszcz,
20. Przanowski Stefan — Warszawa, Głowno,
21. Skibiński Leon — Białogon,
22. Weinschenck Fedor — Bielsko,
23. Wertheim Gustaw — Warszawa,
24. Voellnagel Emil — Warszawa.

Z wyboru 1935 r.

25. Bartelmuss Alfred — Bielsko,
26. Buzek Jerzy — Węgierska Górka,
27. Klarner Czesław — Starachowice,
28. Kon Maks — Łódź,
29. Macherski Zdzisław — Radomsko,
30. Milker Juljusz — Łódź,
31. Słaboszewicz Antoni — Sosnowiec,
32. Suchowiak Henryk — Poznań,
33. Umiałowski Henryk — Warszawa — Okęcie,
34. Wellisz Leopold — Chrzanów.
35. Wierzejski Witold — Warszawa,
36. Woszczyński Wacław — Warszawa.

Z kooptacji.

37. Blauth Tadeusz — Warszawa,
38. Komorowski Jerzy — Warszawa,
39. Mieczysław Mieczysław — Warszawa.
40. Raczyński Kazimierz — Starachowice,
41. Rytel Zygmunt — Warszawa,
42. Zieleniewski Edmund — Sosnowiec.

Komisję Rewizyjną na rok 1935/36, wybraną przez Walne Zgromadzenie dn. 13 czerwca 1935 roku, tworzą pp.: Kazimierz Ołdakowski, Kazimierz Pichelski i Andrzej Stołągiewicz z Warszawy, Kazimierz Wretowski z Katowic i Jan Zieleniewski ze Zgody (G. Śl.).

Zarząd P.Z.P.M., wybrany na posiedzeniu Rady w dn. 20 grudnia 1935 r. na 2-letnią kadencję (art. 2 Regulaminu Rady), stanowili następujący członkowie Rady: Prezes Rady i Zarządu p. Piotr Drzewiecki, Wiceprezesi: pp. Jerzy Buzek, Stefan Przanowski i Witold Wierzejski; członkowie Zarządu: pp. Józef Dangel, Jerzy Komorowski, Adam Kreglewski, Antoni Słaboszewicz, Ludwik Wellisz, Gustaw Włodek i Dyrektor Związku Antoni Dunin.

Rada P.Z.P.M. odbyła w okresie sprawozdawczym 4 posiedzenia zwyczajne, na których omawiano sprawy bieżące, sprawy wnoszone na Walne Zgromadzenie oraz rozważano perjodyczne sprawozdania członków Rady o stanie zrzeszonego przemysłu metalowego w poszczególnych okręgach kraju i rodzajach wytwórczości. Sprawozdania te służą za podstawę oświadczeń, składanych rządowi, oraz wiadomości ogłaszanych w prasie o stanie przemysłu metalowego. Posiedzenia Rady odbyły się w terminach: 20 lutego, 13 czerwca, 4 października i 20 grudnia z udziałem przeciętnie 19 osób.

W ciągu roku 1935 Rada przyjęła w poczet członków Związku 16 fabryk, natomiast w tymże czasie przestało być członkami Związku na własne żądanie 8 fabryk. W ten sposób ilość członków P.Z.P.M., która z początkiem roku 1935 wynosiła 252 fabryki, w końcu roku 1935 stanowiła 260.

Posiedzeń Zarządu Związku odbyło się w okresie sprawozdawczym 21.

W roku 1935 w dn. 4 lutego ubyła z grona przedstawicieli przemysłu metalowego jedna z najbardziej dla tego przemysłu zasłużonych jednostek. Był nią ś. p. Profesor Stanisław Jan Okolski, o którym pisaliśmy obszernie w naszym poprzednim sprawozdaniu, złożonym Walnemu Zgromadzeniu w czerwcu r. ub., i poświęciliśmy Mu Nr. 3 „Przemysłu Metalowego“ z dn. 9.II.1935 r.

Poza tem w okresie sprawozdawczym zmarł ś. p. Władysław Lubert, dyrektor fabryki Bracia Lubert w Warszawie oraz ogromnie zasłużony na polu społecznym ś. p. Sewerny Samulski, właściciel fabryki S. mulski w Pleszewie i członek Rady P. Z. P. M.

III.

DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU.

Sprawy organizacyjne.

W roku sprawozdawczym pod względem organizacyjnym nastąpiło dalsze rozbudowanie Związku. W pierwszym rzędzie wspomnieć tu trzeba o pow-

staniu przy Związku Wydziału Eksportowego oraz nowej Grupy Przemysłu Motoryzacyjnego.

Dnia 5.IV. r. ub. odbyła się u Pana Ministra Przemysłu i Handlu konferencja w sprawach eksportowych, w wyniku której postanowiono utworzyć przy Związku Wydział Eksportowy.

W związku z tem na Walnem Zgromadzeniu Oddziału Warszawskiego w dn. 25-IV r. ub. zdecydowano utworzenie przy Oddziale Warszawskim Komisji Eksportowej do współpracy z Wydziałem Eksportowym Związku.

Wydział Eksportowy przejął również, wobec likwidacji Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego, wszystkie jego czynności, w związku z czem w dn. 1 sierpnia r. ub. Polski Związek Przemysłowców Metalowych został upoważniony do wydawania zaświadczeń eksportowych w sprawie zwrotu cła przy wywozie niektórych towarów; zaświadczenia te wydawane były dotychczas przez Związek Eksportowy.

W dniu 11 czerwca odbyło się konstytucyjne zebranie Grupy Przemysłu Motoryzacyjnego, która zrzeszyła zarówno dostawców surowca t. j. huty, jak i przemysł metalowy przetwórczy oraz przemysł włókienniczy i gumowy, pracujący na potrzeby motoryzacji kraju.

Na Zebraniu uchwalono regulamin Grupy oraz dokonano wyboru władz w osobach: prezes — inż. Stanisław Surzycki oraz członkowie Zarządu — pp. A. Krahelski, A. Kreglewski, W. Modzelewski i K. Wretowski.

Grupa od chwili swego powstania powołana została do opracowania szeregu spraw, związanych z realizacją podjętego przez Rząd programu motoryzacji kraju, oraz do spopularyzowania polskiego samochodu. Grupa rozwinęła usilną działalność propagandową, organizując na Wystawie Drogowej w Warszawie dział przemysłu motoryzacyjnego, będący przeglądem dotychczas przez Polskę dokonanych wysiłków w tym kierunku. Grupa zorganizowała wycieczkę do Paryża celem zwiedzenia Salonu Samochodowego oraz fabryk samochodowych we Francji; poza tem współpracuje z Bureau Permanent International des Constructeurs d'Automobiles, jako jego członek.

We wrześniu zostało złożone w Ministerstwie Przemysłu i Handlu zestawienie kalkulacyjne budowy samochodów w Polsce z zespołów importowanych i budowanych w kraju.

Dalsze prace grupy ku utrzymaniu i rozwojowi produkcji krajowej, przypadają już na rok bieżący.

Grupa Odlewni w początku bieżącego roku przekształciła się z uprzednio istniejącej Grupy Odlewni przy P. Z. P. M. przez wprowadzenie szeregu zmian organizacyjnych. Grupa skupia byłych członków dawnej Grupy V oraz rozwinęła szeroką akcję, mającą na celu przyciągnięcie odlewni, pozostających dotąd poza Związkiem.

Grupa obejmuje nie tylko odlewnie żeliwa, ale również odlewnie: staliwa, metaliwa, kowalwa oraz odlewnie maszynowe.

Na czele Rady Grupy stoją: prof. Jerzy Buzek, jako prezes i pp.: J. Dangel i T. Neuman, jako wiceprezesi. W skład Zarządu Grupy wchodzi pp.: K. Gierdziejewski, jako prezes i J. Zyberk, jako wiceprezes.

Grupa przystąpiła do organizacji komisji fachowych: eksportowej, taryfowej, materiałowej, pracy oraz cen i badania konjunktur. Komisja Taryfowo-Komunikacyjna opracowała szereg memorjałów, mających na celu uzyskanie zniżki taryf kolejowych na różne artykuły odlewnicze, rezultatem czego było uzyskanie obniżki w wysokości 30%. Komisja eksportowa opracowała memorjał dla władz rządowych o trudnościach eksportowych w odlewnictwie. Komisja materiałowa rozważała możliwości ujednostajnienia zapotrzenia odlewni w łom żeliwny zagraniczny i krajowy; Komisja szkolnictwa zawodowego opracowała projekt programu szkolenia zawodowego i t. d.

Grupa wzięła udział w Międzynarodowym Kongresie Odlewniczym w Brukseli w czasie od 20-29 września, przyczem na czele delegacji odlewnictwa polskiego stanął prezes zarządu grupy p. K. Gierdziejewski, który jako prezes w obecnej kadencji Międzynarodowego Komitetu Stow. Techniczno-Odlewniczych, był przewodniczącym Kongresu. Odlewnictwo polskie zgłosiło na Kongres referat zamienny p. t. „Studjum nad ścisłością odlewów żeliwnych“.

W listopadzie nastąpiło ostateczne zorganizowanie następujących podgrup: odlewów żeliwnych handlowych, odlewów żeliwnych maszynowych, odlewów stalowych, odlewów metali nieżelaznych, odlewów żeliwa kowalnego.

Staraniem Grupy Odlewni wyszedł w nakładzie 1500 egzemplarzy „Kalendarz Odlewnika“ na rok 1936.

Grupa Producentów Narzędzi rozszerzała w dalszym ciągu w roku sprawozdawczym swoją działalność, mającą na celu rozbudowanie krajowego przemysłu narzędziowego, ze szczególnem uwzględnieniem sprawy racjonalizacji produkcji, normalizacji i propagandy. Główny nacisk prac Grupy był położony na zaznajomienie ogółu konsumentów ze znakiem Grupy „G. P. N. w kole“, który to znak jest oznaką krajowej produkcji narzędzia oraz dobroci, gdyż od jakości wyrobu jest uzależnione przyznanie prawa stosowania.

Zarząd Grupy na rok 1936 stanowią: J. Piotrowski — prezes, J. Goleniewicz, M. Kurzyna, H. Poreyko i K. Wretowski — wiceprezesi.

Na życzenie M. S. Wojsk. Grupa opracowała memorjał o sytuacji i planie rozwoju polskiego przemysłu narzędziowego i podjęła prace nad uruchomieniem w kraju produkcji odkuć na narzędzia. Wytosowano do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego memorjał w celu skontrolowania programu szkół zawodowych i ostatecznego ograniczenia konkurencyjnej produkcji szkół zawodowych.

Grupa brała udział w Targach Poznańskich i Wystawie - Pociągu.

Poza tem opracowywano spis narzędzi krajowej produkcji na rok 1936, który ukazał się w kwietniu roku bieżącego 1936.

Grupa Obrabiarek zbadała i opracowała w roku sprawozdawczym rozwiązanie szeregu zagadnień, związanych z obecnym stanem produkcji obrabiarek, przystępując między innymi do sporządzenia szczegółowego spisu obrabiarek, produkowanych przez fabryki związkowe, oraz do opracowania warunków odbiorczych obrabiarek.

Grupa Fabryk Rowerów i Części Rowerowych

prowadziła w roku sprawozdawczym starania u władz o zmniejszenie kontyngentów oraz wprowadzenie zakazów przywozu na części rowerowe, które obecnie wszystkie są już wyrabiane w kraju, oraz rozwinęła akcję propagandową, wydając broszurę p. t. „Spis Części Rowerowych Krajowej Produkcji“, zawierający wykaz wszystkich części rowerowych z podaniem adresów zrzeszonych wytwórców.

Grupa brała udział w Targach Poznańskich oraz w Wystawie Drogowej w Warszawie.

Staraniem Grupy i przy jej współudziale zostały ogłoszone przez P.K.N. nowe polskie normy na obręcze rowerowe.

Grupa Opakowań Blaszanych, wobec utworzenia w lutym wspólnego biura sprzedaży wyrobów fabryk opakowań blaszanych, ożywiła swoją działalność, opracowując szereg zagadnień, będących dotąd bolączkami fabryk tej branży, a więc m. in. sprawę uzdrowienia przemysłu konserwowego przez współpracę zainteresowanych fabryk i związków konserwowych i związaną z tem ścisłe sprawę dostaw puszek dla przemysłu konserwowego mięsnego. Fabryki opakowań, mając na uwadze rozszerzenie konsumpcji konserw, czego nieodzownym warunkiem jest poprawa ich jakości, przyczyniły się do uruchomienia laboratorium przemysłu żywnościowego przy Inspektoracie Standaryzacyjnym Izby Przemysłowo-Handlowych, proponując jednocześnie Izbie umieszczenie dr. J. Tilgnera na liście rzeczoznawców do spraw opakowań blaszanych i konserw.

Poza tem grupa delegowała dwóch przedstawicieli do Podkomisji Komitetu Normalizacyjnego, która ma opracować normy dla puszek konserwowych.

Grupa zabiegała o zniżki podatkowe na plakaty reklamowe litografowane na blasze, gdyż nadmierne opodatkowanie wpływa hamująco na szersze stosowanie blachy do tego celu.

Grupa Fabryk Maszyn i Narzędzi Rolniczych wznowiła w roku sprawozdawczym swą działalność; zebrała szczegółowy materiał o stanie tej branży; opracowała szereg memorjałów i b. energicznie występowała przed odnośnymi władzami. Wskutek tych wystąpień czynniki miarodajne zwróciły szczególną uwagę na krytyczny stan tego przemysłu i należy oczekiwać posunięć w celu ochrony i rozwoju tego działu przemysłu metalowego przetwórczego.

Komisja Bezpieczeństwa Pracy, która w końcu roku 1934 wznowiła swoje prace i rozwinęła intensywną propagandę tego zagadnienia w roku sprawozdawczym, w grudniu tego roku wyłoniła specjalną podkomisję, która opracowała szczegółowy program działalności na rok 1936. W skład Komisji, poza członkami Związku, weszli najwybitniejsi znawcy tego zagadnienia.

Komisja do spraw, związanych z nauką w przemyśle, utworzona w roku 1934, rozpoczęła w roku sprawozdawczym zawieranie umów z uczniami, których załatwiono 261.

Komisja Łomu Żeliwnego wydała w okresie sprawozdawczym zaświadczeń na przywóz z zagranicy 19.060 tonn łomu żeliwnego.

Związek, tak jak w latach ubiegłych, stale współpracował w roku sprawozdawczym z Centralnym Związkiem Przemysłu Polskiego oraz z Izłą Przemys-

słowo-Handlową w Warszawie, przyjmując czynny udział w opracowaniu wszystkich zagadnień, dotyczących naszego przemysłu.

W Centralnym Związku Przemysłu Polskiego uczestniczyli z wyboru następujący reprezentanci Związku, względnie przedstawiciele przemysłu metalowego:

W Prezydjum Rady C.Z.P.P. pp. Piotr Drzewiecki i Stefan Przanowski;

w Radzie i w Grupie V (obejmującej przemysł metalowy) C.Z.P.P. — pp. Piotr Drzewiecki, Alfons Kühn, Leopold Wellisz i Gustaw Włodek;

w Zarządzie C.Z.P.P. p. Antoni Dunin-Ślepś;

w Komisji Pracy C.Z.P.P. — pp. K. Pichelski i Henryk Umiasłowski;

w Radzie Kartelowej przy C.Z.P.P. — pp. Juliusz Milker i L. Wellisz.

W Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, jako Rady tej Izby, występowali pp. H. Brun, P. Drzewiecki, M. Górski, T. Karszo-Siedlewski, Cz. Klarner, A. Kreglewski, W. Mühsam, St. Przanowski, A. Rotwand, B. Wahren, L. Wellisz, A. Wierzbicki, G. Włodek; jako korespondenci Izby występowali pp. A. Dunin i J. Meyer.

W liczbie radców prowincjonalnych Izb Przemysłowo-Handlowych znajdowali się również liczni przedstawiciele poszczególnych okręgów zrzeszonego przemysłu metalowego.

W Radzie Traktatowej przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych zasiadał p. dyr. Antoni Dunin-Ślepś, zastępca — p. Leszek Sosnowski.

Celem uczestnictwa przedstawicieli Związku w czynnościach organów rządowych i samorządowych, przewidujących udział czynnika obywatelskiego, dokonano w r. 1935 następujących delegacji z grona członków zrzeszonego przemysłu metalowego.

W Państwowej Radzie Komunikacyjnej w roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku 1934, Polski Związek Przemysłowców Metalowych był reprezentowany przez swego delegata p. inż. Antoniego Dunina oraz przez jego zastępcę p. inż. Adama Kreglewskiego.

W Komisji Usprawnienia Przewozów Towarowych Ministerstwa Komunikacji przyjmował udział jako delegat P.Z.P.M. p. inż. Antoni Dunin, a jako zastępca p. Stanisław Taczanowski.

Wskazano rzeczoznawców do spraw podatkowych; wyznaczono delegata do Rejonowej Komisji Przewspობienia Gospodarczego przy Urzędzie Wojewódzkim Warszawskim; delegata do Rady Opiekunczej Państwowej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki oraz delegata do Rad Wojewódzkich Funduszu Pracy.

Wyznaczono jako delegata do Komisji Organizacyjnej Instytutu Walki z Korozją p. Dyr. G. Włodka.

Do Sądu Arbitrów Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie weszli z ramienia przemysłu metalowego pp. Mieczysław Górski i Kazimierz Szpoński.

Do Sądu Honorowego Izby wybrano 5 członków Sekcji Przemysłowej, w tej liczbie p. Adama Kreglewskiego.

Do „Przeglądu Technicznego“ delegowano z ramienia Związku p. inż. Józefa Mirowskiego.

Na wniosek Związku Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie umieściła p. dr. J. Tilgnera na liście

rzeczoznawców do spraw opakowań blaszanych i konserw.

Z ramienia Związku delegowano do specjalnej Komisji przy Centralnym Związku Przemysłu Polskiego dla spraw udziału przemysłu w obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej pp. inż. G. Zieleckiego i dyr. A. Sznera.

Sprawy zawodowe. PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERSTWA
Biblioteka P. H. „Ursus“

Sprawy zawodowe Związku obejmują z jednej strony wystąpienia Związku w obronie interesów przemysłu metalowego jako całości do Władz Państwowych i Samorządowych, z drugiej strony prace bieżące, mające na celu zbieranie wszelkich danych o przemyśle metalowym i opracowywanie ich oraz informowanie członków i udzielanie im poparcia zarówno indywidualnego, jak i zbiorowego w ich wystąpieniach u Władz.

W okresie sprawozdawczym Związek występował wielokrotnie do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Skarbu, Komunikacji, Spraw Wojskowych; do Komisarjatu Rządu, Państw. Rady Komunikacyjnej; z organizacji gospodarczych — do Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, Izby Przemysłowo-Handlowej Rady Traktatowej przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych.

Poza postulatami ogólnej natury, dotyczącymi wszystkich gałęzi przemysłu, jak np. nadmierne obciążenia socjalne, niektóre obciążenia podatkowe, wysokie taryfy kolejowe, krepowanie przedsiębiorczości indywidualnej i t. p., Związek w memorjach, składanych PP. Ministrom i innym czynnikom miarodajnym, oraz w konferencjach i komisjach wysunął szereg zagadnień, dotyczących specjalnie przemysłu metalowego przetwórczego, z odpowiednim ich opracowaniem i umotywowaniem. Wśród tych zagadnień, między innymi, były opracowane następujące: wzmoczenie ochrony produkcji krajowej przed zagraniczną konkurencją; — pomoc fabrykom maszyn i narzędzi rolniczych oraz urządzeń młyńskich, zależnych od rolnictwa; — upłynnienie zamrożonych należności, przypadających od rolnictwa i samorządów; — usunięcie przeszkód w otrzymywaniu z zagranicy łomu żeliwnego i koks odlewniczego, niezbędnego dla krajowych odlewni; — uproszczenie i ułatwienie warunków przetargów; zmiana zbyt uciążliwych warunków dostaw na zasadach, odpowiadających rzeczywistym potrzebom racjonalnej gospodarki; — poddanie rewizji dotychczasowej polityki forsowania eksportu surowców i półfabrykatów w stopniu powodującym podrożenie krajowych wyrobów; — życzliwe ustosunkowanie się Rządu do porozumień gospodarczych przemysłu metalowego przetwórczego, regulujących z punktu widzenia potrzeb ogólnogospodarczych produkcję i zbyt wyrobów, zwłaszcza w tych dziedzinach, które obejmują również produkcję zakładów przetwórczych hut; — potrącanie wydatków na inwestycje z dochodu podlegającego opodatkowaniu; — usunięcie konkurencji szkół zawodowych przedsiębiorstw i instytucji państwowych; — szczególne uwzględnienie w kompensatach eksportu wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego, jako zawierającego najwięcej pracy wykwalifikowanej; — ześrodkowanie decyzji w spra-

wach eksportowych w jednej instytucji; uproszczenie i stabilizacja trybu postępowania w załatwianiu spraw eksportowych i pomocy; — przyśpieszenie wprowadzenia automatycznego obrotu uszlachetniającego czynnego wedle stałej listy oraz ułatwienie racjonalnego szybkiego korzystania z tego obrotu; — ulgi taryfowe w przewozach surowców i półfabrykatów na eksport pośredni; — zwolnienie od podatku przemysłowego transakcyjnego pośredniego eksportu; — upłynnienie zamrożonych zagranicznych należności, przypadających fabrykom zrzeszonym; — utworzenie organizacji ubezpieczenia pokrycia należności za dostaw w eksporcie oraz organizacji średnio terminowego kredytu dla transakcji eksportowych; — sprawa kredytów na inwestycje, niezbędne w przemyśle metalowym przetwórczym.

Przedstawiciele Zarządu Związku stale przyjmowali udział w konferencjach dotyczących przemysłu, działając w myśl postulatów, ogłoszonych w Nr. 15 „Przemysłu Metalowego“ z dn. 20 lipca 1935 r.

Do Ministerstwa Przemysłu i Handlu występowało stale w ciągu całego roku w sprawach celnych, a więc między innymi: o nieudzielanie pozwoleń przywozu na poszczególne artykuły wyrabiane w kraju o skreślenie wciągów elektrycznych z listy maszyn niewyrabianych w kraju, o utworzenie w taryfie celnej punktu, któryby przewidywał specjalną stawkę celną dla urządzeń do odpylania, w sprawie stałej listy czynnego obrotu uszlachetniającego oraz pozwolenia na obrót uszlachetniający lakierów, potrzebnych do wyrobu puszek konserwowych przeznaczonych na eksport; w sprawie niewyznaczenia kontyngentów na przywóz wideł, w sprawie zwiększenia ochrony celnej na uchwyt samocentrujące, w sprawie uzyskania kontyngentu na zakup koksu w Czechosłowacji, o zwiększenie kontyngentów na beżelowy przywóz żelaza z zagranicy i t. d.

Nasutek starań Związku został wprowadzony zakaz przywozu łańcuchów rowerowych.

Poza tem występowało do Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie opakowań fabryk polskich konkurujących z fabrykami gdańskimi, w sprawie uruchomienia w Polsce nowej walcowni folii aluminiowej, interwenjowano w sprawie nieopierania eksportu maszyn używanych do Ameryki Południowej; złożono zestawienie cen całego szeregu wyrobów metalowych za czas od 1928 — 1935 r. w celu wykazania przeprowadzonych b. poważnych zniżek cen.

Nasutek wystąpienia Związku do Ministerstwa Przemysłu i Handlu nie został wprowadzony w życie zakaz przywozu żelaza z zagranicy.

W związku z rokowaniami o traktat handlowy z Niemcami wystosowano do p. Ministra Przemysłu i Handlu memoriał w sprawie kontyngentów przywózowych artykułów przemysłu metalowego z Niemiec.

Również za pośrednictwem Ministerstwa Przemysłu i Handlu wystąpiono ponownie z obszernymi szczegółowo opracowanymi memoriałami, uzupełnionymi zestawieniami zaległych podatków i świadczeń socjalnych, o zastosowanie szeregu ulg, z których korzysta rolnictwo, w stosunku do fabryk maszyn i narzędzi rolniczych oraz fabryk maszyn młyńskich, jako zależnych w 100% od rolnictwa.

W dn. 4 listopada złożono memoriały P. Wice-

premierowi E. Kwiatkowskiemu i P. Ministrowi Przemysłu i Handlu R. Góreckiemu w sprawach dotyczących najistotniejszych zagadnień przemysłu metalowego z prośbą o audjencję, która odbyła się w styczniu roku bieżącego.

W dniu 19 grudnia odbyła się u P. Ministra Przemysłu i Handlu konferencja z udziałem przedstawicieli wszystkich związków branżowych w sprawie sytuacji i potrzeb przemysłu polskiego, w której członkowie Zarządu Związku przyjmowali udział i przedstawili dezyderaty przemysłu metalowego przetwórczego.

Oprócz tego w grudniu przedłożono Ministrowi Przemysłu i Handlu Gen. Góreckiemu oraz w odpisie p. dyr. Kandlowi i p. dyr. Martinowi obszerny memoriał, uwzględniający cały szereg postulatów przemysłu metalowego przetwórczego.

Do Ministerstwa Skarbu za pośrednictwem Ministerstwa Przemysłu i Handlu wystąpiono o zwolnienie od podatku przemysłowego od obrotu wszelkich transakcyj na dostawę surowców i półfabrykatów, potrzebnych do wyrobu artykułów na eksport.

Dnia 13 listopada odbyła się konferencja z Międzyministerjalną Komisją Współpracy z Samorządem Gospodarczym, na której P.Z.P.M. przedstawił szereg postulatów, podanych w Nr. 24 „Przemysłu Metalowego“ z dn. 20.XI. Postulaty te były szczegółowo ujęte.

Poza tem występowało do Ministerstw Przemysłu i Handlu, Skarbu, Komunikacji oraz Rolnictwa o udzielenie obstalunków, przewidzianych w programie robót, które mają być wykonane z funduszy uzyskanych z Pożyczki Inwestycyjnej, wyłącznie firmom krajowym.

W okresie sprawozdawczym w dalszym ciągu prowadzone były starania o obniżenie cen surowców przez porozumienia z innymi związkami branżowymi. Poza tem były prowadzone starania o obniżenie taryf kolejowych i w tej sprawie występowało bezpośrednio do Ministerstwa Przemysłu i Handlu i Ministerstwa Komunikacji oraz za pośrednictwem Związku Izby Centralnego Związku Przemysłu Polskiego i Państwowej Rady Komunikacyjnej.

Przez Radę Traktatową wystąpiono do Ministerstwa o wprowadzenie zakazów przywozu na szereg artykułów, których zbędny import stwarza groźną konkurencję naszym zakładom. Poza tem do Rady Traktatowej wystąpiono w sprawie upłynnienia zamrożonych zagranicą kwot, należnych zrzeszonym firmom.

Do Inspektoratu Cei w Gdańsku oraz do Ministerstwa Przemysłu i Handlu i Ministerstwa Skarbu wystąpiono w sprawie gdańskiego obrotu uszlachetniającego blacha biała, w celu zrównania warunków pracy dla fabryk położonych na innych częściach obszaru celnego.

Przeprowadzono wśród związkowych fabryk ankietę o należnościach od samorządów i rolnictwa pośrednio lub bezpośrednio. Rozpoczęto pertraktacje z miarodajnymi czynnikami o upłynnienie czasowo nieściągalnych należności od samorządów i rolnictwa.

W wyniku starań Związku Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydało zarządzenie, że do podań o udzielenie ulgi celnej na sprowadzane z zagranicy maszyny i aparaty winno być dołączane zaświadczenie

Związku, że dany artykuł nie jest wyrabiany w kraju, a to w celu ochrony produkcji krajowej.

Przedstawiciel Związku wziął udział w Kongresie Prasy Technicznej i Zawodowej.

Członkowie Zarządu Związku wzięli udział w uroczystościach 25-ciolecia Związku Fabrykantów w Poznaniu.

W SIMP'ie odbyły się cztery odczyty: 1) p. m. inż. K. Klarnera o przemyśle metalowym, 2) odczyty pp. inż. K. Wretowskiego i inż. Strubczewskiego o polskim przemyśle narzędziowym oraz wspólny odczyt o przetwórczym przemyśle metalowym, wygłoszony przez pp. P. Drzewieckiego i A. Dumina.

Do spraw zawodowych zaliczamy też inicjatywę urzędzenia w stolicy Wystawy Przemysłu Metalowego Przetwórczego, gdwz przez należycie zorganizowany pokaz nawiąże się bezpośredni kontakt z nabywcą, wykaże się czynnikiem miarodajnym znaczenie tego przemysłu, jako podstawowego we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i obrony Państwa, a przez to da się naocznie podstawy do zrozumienia, że w interesie Państwa leży w pierwszym rzędzie otaczanie szczególną opieką tego przemysłu. Na Wystawie zostanie też obalone dość często spotykane mniemanie, że ten przemysł nie stoi na należytej wysokości.

Sprawy celne.

W sprawach celnych przypadło zakończenie rokowań o traktat handlowy z Wielką Brytanią, który omówiony był szerzej w „Przemyśle Metalowym”. Wiele poważnych prac nastęczyło biurze Związku skontrolowanie i posegregowanie rysunków maszyn do traktatu handlowego z Anglią. Prace te, trwające trzy miesiące, utrudnione były niesystematycznym nadsyłaniem materiałów przez stronę angielską.

W listopadzie przybyła grupa przemysłowców angielskich, z którymi delegacji Związku odbyli szereg zebrań, udzielając informacyj w obronie naszego rynku krajowego.

W końcu maja niespodziewanie powstało zagadnienie rewizji umowy handlowej z Austrią, przyczem żądania austriackie poważnie zagrażały przemysłowi metalowemu przetwórczemu. W czerwcu Austrija wystąpiła oficjalnie o zmianę traktatu, jednak narazie rokowania zostały odłożone z powodu rokowań z Niemcami o zawarcie traktatu handlowego, w której to sprawie dla obrony interesów naszego przemysłu był delegowany do Berlina z ramienia Związku p. L. Sosnowski. Dnia 20 listopada weszła w życie umowa handlowa z Niemcami.

W październiku bawiła w Warszawie delegacja przemysłu belgijskiego, z którą odbyte zebranie w Izbie Przemysłowo-Handlowej.

Dnia 5 grudnia przyjechała delegacja belgijska na rokowania o zmianę traktatu handlowego, wysuwając poza żadaniami kontyngentowymi również i żądania o niższe celnę na cały szereg artykułów. Jednocześnie i Holandia zwróciła się o zmianę traktatu handlowego, żądając poważnego zwiększenia kontyngentów oraz niżek celnych na wyroby radiotechniczne.

Z dniem 1 maja prolongowany został system zakazów przywozu, jak i ulg celnych, który otrzymał nowy układ.

Z dniem 1 listopada weszło w życie nowe rozporządzenie o ulgach celnych (Dz. U. Nr. 79).

Z dniem 1 grudnia Ministerstwo Przemysłu i Handlu przy staraniach o ulgi celne wprowadziło przymus przedstawiania zaświadczeń P.Z.P.M., stwierdzających niewyrabialność maszyn i aparatów w kraju.

Zaświadczenia.

W roku sprawozdawczym, jak i w latach poprzednich, importerom polskim były udzielane przez Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu ulgi celne dla maszyn niewyrabianych w kraju. Ulgi te przyznawano na podstawie zaświadczeń, wydawanych przez Polski Związek Przemysłowców Metalowych. Zaświadczeń takich w ciągu roku 1935 wydał Związek 538 (wobec 405 w 1934 r., 161 w 1933 r., 163 w 1932 r., 245 w 1931 r., 310 w 1930 r.). Dotyczyły one następujących rodzajów i ilości maszyn:

Obrabiarki do metali	185 maszyn
Maszyny włókiennicze	217 ..
.. dla przem. papierniczego	59 ..
.. drukarskie	52 ..
.. dla przem. szklanego	13 ..
.. dla przem. ceramicznego	2 ..
.. dla przem. gumowego	7 ..
.. dla przem. skórzanego	8 ..
.. elektryczne	23 ..
.. dla przemysłu drzewnego	16 ..
.. dla przem. chemicznego	36 ..
.. dla przem. spożywczego	37 ..
.. różne	323 ..

Razem 978 maszyn

Odmówiono wydania zaświadczeń z uwagi na możliwość otrzymania odnośnych maszyn w kraju w 95 wypadkach.

Sprawy eksportowe.

Sprawy eksportowe zajęły w roku sprawozdawczym jedno z pierwszych miejsc w pracach Związku. W roku 1935 nastąpiło, jak już wspomniano wyżej, utworzenie Wydziału Eksportowego P.Z.P.M., który składa się z 3-ch referatów: a) referat ogólny, który załatwia sprawy: statystyki eksportu wyrobów, zestawienia firm eksportujących wg. branż, badanie rynków zagranicznych pod względem możliwości zbytu, badanie produkcji krajowej pod względem zdolności eksportowej; b) referat kalkulacyj i premij, który obejmuje sprawy badania, uzgadniania i ustalania cen surowców na eksport pośredni, opracowywanie projektów zarządzeń Władz w celu ułatwienia eksportu, obrót uszlachetniający, zwrot cła i inne świadczenia: Skarbu Państwa, pozwolenia na wóz, sprawy celne, wreszcie sprawy zwolnienia eksportu pośredniego od opłat na rzecz Skarbu i samorządów; c) referat handlowo-ekonomiczny obejmuje: organizację handlową eksportu, finansowanie i kredytowanie transakcyj eksportowych udział w opracowaniu umów handlowych i kompensacyjnych, propagandę i udział w wystawach międzynarodowych taryfy kolejowe na eksport pośredni i bezpośredni, przystosowanie jakości surowca

do wymagań międzynarodowych, porozumienia międzynarodowe, dotyczące podziału rynków.

W pierwszym okresie działalności Wydział Eksportowy opracował przy udziale fabryk związkowych dezyderaty eksportowe przemysłu metalowego przetwórczego, przeprowadzał konferencje z Syndykatem Polskich Hut Żelaznych nad porozumieniem w sprawie cen surowców na eksport pośredni, uzyskał szereg ułatwień przy otrzymywaniu pozwoleń przywozu surowców i półfabrykatów do przerobu na eksport; zakończył prace nad automatyzacją obrotu uszlachetniającego; poczynił szereg posunięć w sprawie finansowania i kredytowania eksportu oraz usprawnienia organizacji handlowej, przeprowadził rejestrację firm zaprzyjaźnionych na rynkach obcych, które mogłyby podjąć się handlowych i eksportowych operacji. Spis tych firm w ilości ok. 100 został podany do wiadomości eksporterów w Nr. 13 „Przemysłu Metalowego“.

Za pośrednictwem Ministerstwa Przemysłu i Handlu wystąpiono do Ministerstwa Skarbu w sprawie zwolnienia tranzakcyjnego pośredniego eksportu od opłaty podatku przemysłowego oraz o zwolnienie dokumentów i weksli, związanych z eksportem od opłat stemplowych.

W dalszym ciągu prowadzono akcję o stosowanie eksportowych ulg taryfowych przy przewozach kolejowych na eksport pośredni oraz starano się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu o poparcie zabiegów o otrzymanie obstalunków do Rosji, przeznaczonych dla kolei sowieckich.

Zestawiono w 4-ech obcych językach wykaz artykułów przemysłu metalowego, wyrabianych przez fabryki zrzeszone, a nadających się na eksport

Wreszcie ostatnio Wydział Eksportowy odbył szereg konferencji z zainteresowanymi firmami w sprawie możliwości eksportowych do Palestyny.

Według danych Wydziału Eksportowego PZPM, ogółem w 1935 roku wywieziono zagranicę artykułów przemysłu metalowego przetwórczego korzystających ze zwrotu cła 19.349.596 kg, wartości zł. 11.368.576.—, z czego z wytwórni przetwórczych samodzielnych 10.771.797 kg., wartości zł. 7.495.061.— i z wytwórni hutniczych 8.577.799 kg, wartości złotych 3.873.515.—.

W porównaniu więc z rokiem 1934, gdzie z wytwórni przetwórczych samodzielnych wywóz wynosił 10.645.801 kg, wartości zł. 9.868.953.—, wywóz ten ilościowo zatrzymał się prawie na tej samej wysokości, zaś pod względem wartości stanowił około 76% poprzedniej sumy. Jeden kilogram wywożonego towaru kosztował zł. 0.69, gdy w roku 1934.— zł. 0.92

Z poszczególnych artykułów wykazały w bieżącym roku ilościowo wzrost wywozu naczynia blaszane emaljowane, drut żelazny i gwoździe, natomiast zmniejszenie — blacha ocynkowana, odlewy żeliwne i maszyny włókiennicze, przy czem ilościowo zwiększenie kompensowało się zmniejszeniem; natomiast co do wartości, wyniki były mniej pomyślne, co spowodowało w rezultacie zmniejszenie się ogólne wartości wywożonych obiektów.

Na 20 grup artykułów metalowych, korzystających ze zwrotu cła w r. 1935 stały wywóz wykazały następujące grupy: odlewy żeliwne, blacha pokryta cynkiem, maszyny włókiennicze, naczynia blaszane emaljowane, drut żelazny, gwoździe, wyroby z żelaza

i stali, części wagonów i parowozów, wyroby ze stali szlachetnej; inne grupy wykazały wywóz przygodny, lub wcale nie wykazały obrotu.

Co do miejsca przeznaczenia, towary rozchodziły się:

w Europie	w ilości 6,781,810 kg.	wartości zł. 4.107.540
w Azji	w ilości 5,950,215 kg.	wartości zł. 2.666.464
w Afryce	w ilości 2,402,961 kg.	wartości zł. 2.139.891
w Ameryce	w ilości 4,186,754 kg.	wartości zł. 2.430.691
w Australji	w ilości 27,856 kg.	wartości zł. 23.990

Należna suma zwrotu cła wynosiła ogółem złotych 1.586.724.49, co stanowi 13,8% wartości wywożonego towaru.

Wystawa Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego w Warszawie w r. 1936.

Projekt urządzenia Wystawy Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego, o której wspominaliśmy wyżej, powstał z inicjatywy Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich i Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. Inicjatywa ta została podtrzymana przez Polski Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych i Warszawską Izbę Przemysłowo-Handlową.

Wystawa ma na celu przedstawienie całokształtu obecnej produkcji przemysłu metalowego, elektrotechnicznego i radiotechnicznego z uwzględnieniem rozwoju oraz zamierzeń na przyszłość.

Dnia 16-go września 1935 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Komitetu Organizacyjnego Wystawy, na którym ukonstytuował się Zarząd w składzie następującym: Prezes — Piotr Drzewiecki oraz pp.: J. Bulzacki, A. Dunin, P. Januszewski, Cz. Klarner, Cz. Mikulski, J. Piotrowski, S. Płużański, S. Przanowski, S. Ropp, R. Rudniewski, I. Słubicki, W. Wierzejski, płk. St. Witkowski, W. Wólniewicz i J. Zaporski. Sekretarz — St. Taczanowski.

Teren Wystawy, położony w centrum Warszawy wynosi ok. 12 hektarów; metraż brutto krytych pawilonów — 15.000 m².

Sprawa taryf kolejowych.

W roku sprawozdawczym utworzono przy P.Z.P.M. Komisję Taryfową do spraw taryf kolejowych.

Związek wystąpił w maju r. b. do Ministerstwa Komunikacji za pośrednictwem Ministerstwa Przemysłu i Handlu i Państwowej Rady Komunikacyjnej z obszernym memorjałem o niższej taryf na t. zw. eksport pośredni. Podjęto starania o ogólne obniżenie stawek taryfowych z uwzględnieniem spadku cen ładunków. Rezultatem tych starań było w okresie niżkowej polityki Rządu uzyskanie również niższej taryfy towarowych.

Zniżki te objęły cały szereg surowców i artykułów przemysłu hutniczego i metalowego i część ich weszła w życie 20.XII. 1935 r.

Również na skutek interwencji Związku wprowadzono od 15 maja ub. r. zmianę w opłatach taryfowych, zaliczając do wyjątkowej taryfy H. 12 parniki rolnicze, przewożone drobnicą.

Nowe działy produkcji.

W ciągu roku 1935 szereg fabryk związkowych wprowadziło u siebie nowe działy wytwórczości, rozpoczynając wyrób nowych artykułów i przyczyniając się w ten sposób do rozszerzenia zakresu produkcji krajowej i zmniejszenia zależności rynku od przywozu z zagranicy.

Sprawy robotnicze.

W roku sprawozdawczym dały się zauważyć tendencje strajkowe w stopniu znacznie silniejszym, niż to miało miejsce w latach ostatnich. Według danych statystycznych, podanych wyżej, strajki trwające dłużej niż jeden dzień miały w r. 1935 miejsce w 16 zakładach związkowych i trwały razem 330 dni; suma straconych dni roboczych wyniosła 44625, co stanowi przeszło dwukrotny wzrost w stosunku do roku 1934. Szczególnie należy zanotować rozpowszechnienie się strajków okupacyjnych.

Sprawy socjalne.

Jak już zaznaczyliśmy w niniejszym sprawozdaniu, władze Związku w dalszym ciągu w roku sprawozdawczym poświęcały wiele uwagi sprawie obciążeń socjalnych, interweniując wielokrotnie w kierunku ograniczenia tych świadczeń.

W okresie sprawozdawczym opublikowano w tej dziedzinie szereg dekretów lub rozporządzeń m. in.:

- 1) Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 12 lipca 1935 r. o ulgach w spłacie zaletności ubezpieczeniowych.
- 2) Rozporządzenie z dn. 12.XII. 1934 r., które weszło w życie z dn. 1.II. 1935 r. w sprawie zmiany rozporządzenia z dn. 31 marca 1933 roku o świadczeniach na rzecz Funduszu Pracy.
- 3) Rozporządzenie z dn. 26.X. 1935 r. o robotach, wzbронionych młodocianym i kobietom.

Sprawy społeczne i filantropijne.

W roku sprawozdawczym wydatkowano na cele społeczne i filantropijne:

1) na Komitet Pomocy Dzieciom	zł. 1.000.—
2) na Muzeum Przemysłu i Techniki	„ 300.—
3) na Związek Obrony Przemysłu Polsk.	„ 100.—
4) na Związek zaw. Czasopism Techn.	„ 100.—
5) na różne drobne ofiary	„ 246.50
Ogółem zł. 1.746 50	

Wzorem lat ubiegłych fabryki związkowe udzieliły w ciągu roku za pośrednictwem Związku 17 praktyk wakacyjnych studentom i uczniom szkół technicznych; w tej ilości 10 płatnych praktyk a 7 bezpłatnych.

Tak stosunkowo mała ilość praktyk, udzielonych przez Związek była wynikiem akcji Przynależności Gospodarczego.

W czerwcu kuratorjum istniejącego przy Związku funduszu stypendjalnego imienia ś. p. Bronisława

Załęskiego przyznało stypendjum na 1935 r. studentowi wydziału mechanicznego politechniki warszawskiej p. Eugenjuszowi Laskowskiemu.

W lipcu odbyło się posiedzenie Zarządu Funduszu Stypendjalnego im. Pracowników S. A. Budowy Parowozów, na którym przyznano stypendjum na rok 1935 pracownikowi S. A. Budowy Parowozów p. Gruszko.

Biblioteka.

Biblioteka PZPM. powiększyła się w roku sprawozdawczym o 107 książek oraz o 183 broszury. Wobec powyższego liczyła ona w końcu 1935 r. 1015 książek oraz 1694 broszury.

Biuro Związku.

W ciągu roku 1935 biuro Związku otrzymało 5020 listów, wysłało 5104 listy. W tej ostatniej liczbie zawierają się liczone jako pojedyncze jednobrzmiące listy wysyłane pod jednym numerem do wszystkich fabryk związkowych. W roku 1934 Związek otrzymał 4615 listów wysłał zaś 3703.

WIADOMOŚCI ZWIĄZKOWE

WYKAZ DOSTAWCÓW ODLEWNI.

Grupa Odlewni przy Polskim Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie (Marszałkowska 140) zakłada wykaz dostawców materiałów i surowców (głównych i pomocniczych) niezbędnych dla produkcji odlewnej.

W związku z tem Grupa prosi firmy zainteresowane w tych dostawach o nadesłanie adresów, jak również prospektów, cenników lub wykazów dostarczanych materiałów.

WAŻNE DLA EKSPORTERÓW.

W SPRAWIE ZAŚWIADCZEŃ WALUTOWYCH.

Rejestracja należności za towary, wywiezione przed 25 maja 1936 r. lub po 25 maja, o ile wywóz nastąpił bez zaświadczeń walutowych.

Eksporтеры, którzy dokonali wywozu zagranicę i do W. M. Gdańska bez zaświadczeń walutowych, a terminy płatności za ten wywóz przypadają po dniu 26 kwietnia 1936 r., obowiązani są zarejestrować należności w Polskim Towarzystwie Handlu Kompensacyjnego w Warszawie, a ponadto wykazać, że należności te zaofiarowali do skupu.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z 14 maja 1936 r. mówi o wywozach dokonanych przed 25 maja 1936 r. Ponieważ jednakże i po tej dacie eksporterzy mogli dokonać wywozu bez zaświadczeń walutowych, a to w tych przypadkach, gdzie nadanie do przewozu miało miejsce przed 25 maja r. b., przeto obowiązek rejestracji spoczywa na wszystkich eksporterach, którzy dokonali wywozu bez zaświadczeń walutowych.

Obowiązków tych eksporter winien dopełnić w następujący sposób:

1. Wypełnić w 2-ch egzemplarzach „Zgłoszenie wywozowe“ (oryginał i kopja), które dotyczy rejestracji należności za dokonany wywóz. Jeżeli eksporter zgłasza cały szereg należności, może do zgłoszenia wywozowego załączyć jeden szczegółowy wykaz, ażeby nie wypełnić szeregu zgłoszeń.

2. Z chwilą wpływu należności za wywóz, eksporter winien zażądać od banku dewizowego potwierdzenia zaofiarowania waluty do skupu na egz. V kompletu „zgłoszenie wywozowe“. Zgłaszając się do banku eksporter winien podać Nr. zgłoszenia wywozowego, nadany przez instytucję, w której to zgłoszenie złożył.

Zgłaszając się do banku eksporter winien wyjaśnić, czy zaofiarowane przez niego pokrycie stanowi regulację częściową, czy też ostateczną dokonanego wywozu.

Jeżeli eksporter otrzymał należność po 26 kwietnia 1936 r., ale przed zgłoszeniem wywozu, w takim razie należy również zażądać potwierdzenia tego faktu od banku dewizowego.

W takich przypadkach, gdzie eksporter nie może zaofiarować waluty do skupu, ponieważ otrzymuje pokrycie za towar

w inny sposób niż w dewizach, winien jest jednak zażądać potwierdzenia od banku dewizowego. Potwierdzenie to ma na celu skontrolowanie, czy eksporter uzyskał pokrycie w sposób zgodny z przepisami dewizowymi. Jeżeli bank dewizowy odmówi takiego potwierdzenia, winien zwrócić się z odpowiednimi dokumentami do Centrali Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego.

Instytucja, upoważniona Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z 15 maja 1936 r. do doręczania zaświadczeń walutowych, między innymi P.Z.P.M. wydaje odpowiednie blankiety i przyjmuje zgłoszenie wywozowe od eksporterów, umieszczając na nich Nr. serji i Nr. kolejny.

Oryginał zgłoszenia, po ewentualnem skontrolovaniu cen i załączonych dokumentów, przesyła instytucja Centrali Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego, kopję zwraca eksporterowi. Na Nr. serji i Nr. kolejny, który instytucja umieściła na kopji, powołuje się eksporter w banku dewizowym i w korespondencji.

Eksporterzy mogą rejestrować należności bezpośrednio w Polskiem Towarzystwie Handlu Kompensacyjnego.

Każda fabryka

przemysłu metalowego i elektrotechnicznego powinna wziąć udział
W WYSTAWIE PRZEMYSŁU
METALOWEGO i ELEKTRO-
TECHNICZNEGO w WARSZAWIE

w czasie

od 23.VIII do 10.X 1936 r.